

als getraumatiseerde groepen¹, het feit blijft bestaan dat tot beide groepen personen hebben behoord (en anno '85 nog behoren), die de hun opgelegde beproevingen goed hebben kunnen verwerken.

★

In groot en voortdurend levensgevaar verkeerden in de jaren van de Tweede Wereldoorlog ook de Nederlandse zeelieden. Wij schreven over hen in hoofdstuk 10 van ons deel 9 (*Londen*) en willen daaruit naar voren halen dat van de ca. twaalfduizend uit Nederland afkomstige bemanningsleden der Nederlandse koopvaardij ruim zestienhonderd (ca. 14 %) slachtoffer zijn geworden van oorlogshandelingen, dat bijna de helft van de Nederlandse schepen verloren ging en dat vermoedelijk twee op elke drie opvarenden persoonlijk de gevolgen van vijandelijke actie te doorstaan kregen – ‘het mag dan waar zijn’, schreven wij, ‘dat de overigen nimmer het moment meemaakten, waarop hun schip door een onderzeeboot of door een vliegtuig getroffen werd dan wel op een mijn voer, zij wisten dat zoiets op elke reis gebeuren kon. Varen in oorlogstijd was een uitermate hachelijk bedrijf – dat laatste vooral voor het machinekamer-personeel.

Enkele honderden Nederlandse zeelieden werden in de oorlogsjaren afgekeurd en ca. vijfhonderd (maar dat cijfer sluit de niet-Nederlandse opvarenden in) onttrokken zich aan de vaarplicht – de overigen bleven varen. Terecht was de overheid na de oorlog van mening dat de zeelieden recht hadden op speciale tegemoetkoming: in '47 bepaalde de Wet Buitengewoon Pensioen Zeelieden, ten eerste, dat invalide zeelieden en weduwen en wezen van omgekomen zeelieden een pensioen zouden ontvangen waarbij uitgegaan werd van de fictie dat de invalide of omgekomen zeeman was blijven varen, en, ten tweede, dat de zeelieden (of hun nabestaanden) een buitengewoon pensioen zouden krijgen, d.w.z. een jaarlijkse uitkering, wanneer de zeeman (reëel of fictief) de leeftijd

¹ Ook anno '85 leven er in Nederland nog Joden die het feit van hun afkomst zorgvuldig geheim houden. Anderen zijn er die sinds de bevrijding de niet-Joodse achternaam die zij tijdens de onderduik of in de illegaliteit kregen, aangehouden hebben. Wij vermelden in dit verband dat er naar schatting in '85 omstreeks vijf-entwintigduizend Joden in Nederland zijn (de ca. tweeduizend Israëliërs die er zich gevestigd hebben, niet meegerekend) – ongeveer de helft hunner is niet bij enig Joods kerkgenootschap of bij een andere Joodse organisatie aangesloten.